

B A R S I H I R L A P.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számítatik.
A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő:
KUTSERA BÉLA

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetmények és pénzküldemények a kiazó hivatal címére küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Tette a proletárokért!

Irta: Kutsera Béla.

Olyanok legyenek az állami intézmények, hogy általuk az emberek lehető legnagyobb boldogsága biztosított legyen. Már most az a kérdés, hogy mekkora erő áll rendelkezésre ezen cél érdekében s az a kérdés másodsorban, hogy miképp kell ezen erőt állandóan működésben tartani. A felelet ezen kérdésekre egész essayben adhatna anyagot, azonban szükre fogott tömörítésben e sorokban is a kérdés megoldásához méltó akar lenni.

A kis emberek sorsa kicsinyiségükönél fogva alig okoz vita materiát s már ez is szánandóvá teszi annak tényleges léteét. A proletárság nagy számu sokasága nem olyan színezetű az bizonyos, hogy a szemeknek külső megjelenésben gyönyörködtető lehetne. Rongyos, inséges, egyszerű a nyomorult nép viszonyai nem olyanok, hogy jobb sorsban élő felebarátai valami örömet lelnének azoknak vizsgálásában s így az érdeklődés hiányában a szegény-ügy teljesen elhanyagolt és a szegény ember mostoha gyermeke a házában.

Önmagának is visszataszító az embernek, hogy ilyen tények léteznek, tehát kétely kizárása szükséges ezen expose után. Azonban

ellentmondás csak a megszegyenített pirulásának elkendőzése lehet, mivel egy, egyetlen egy tényre kell csak utalni és nyilvánvaló az a rettenetes mellőzés, a minek ki van téve egy-egy olyan ember, kinek külsejéről leri a szegénység, vagy a ki, bár külseje nem árulja el, nem szegényli bevallani szegénységét. A legesleges, hogy ilyen emberekkel szemben úgy a közönséges érintkezésben, mint a hivatalkodásban a garasos uracska már érezteti fölényét. A lépcsőkön feljebb haladva pedig azt tapasztaljuk, hogy annyira izolált és elzarkozott a közönség, hogy fogalma sincs és nem is akar magának szerezni, hogy ugyan milyen lehet azoknak az életük, a kik nem folyosón keresztül, nem is szőnyeges termekbe, hanem madzagos nyilon keresztül éjjeli menedékhelyre érnek.

A ministerek Ő kegyelmességeiktől le az utolsó dijnokig minden hivatalnok, ki állami szolgálatban van, azért kapja a fizetését, hogy mindenféle tekintet nélkül, tárgyilagosan elsimítsa az ellentéteket és intézkedéseivel egy jogrend, mint pedig az érdekelt nyugodtá, lecsendesetté legyenek. A törvény előtti egyenlőség és különösen a bíróság szeplőtelen és mocsoktalan ténykedése egyik dia-

dalmas utja a nemzet bolgogságának, mely hogy teljes lehessen, hiányzik a béke-birói intézmény!

Az 1848-iki jelszó: az egyenlőség jelszava a jogokban való részesedhetés kapuit volt megnyitandó hazánkban és mit látunk? Nem esukták be még mindig az aranykönyvet, még mindig akad munkája a nagy iniciálék művészeinek: az iródiákoknak, még mindig nemesitenek, no s a mi különösen a legutóbbi időinkben napirenden volt, hullott a kitüntetések aranyesője: lettek új bárók, ilyen meg olyan lovagok, a kikről bizony az igazi érdemek lapját nem a népboldogító munkásságuk töltene be, hanem úgy sulyokban kifejezve, úgy mérlegelve Brenns-féle mérlegen. Már pedig korunkban az érdemeket, a kitüntetések a nép szive és lelke melegsége szerint, annak a javára tett szolgálatokból következményképen kifolyó szeretetében kell keresni.

A nép, az istenadta nép ha pedig nem olyan még mindez ideig, hogy méltó helyen ragyoghasson az egyenlőség jegyében, akkor az szükséges, hogy sötét zömét a szellem napfénye áthassa és megvilágítsa! A közoktatási ügynek mindenhatósága előtt meg kell hajolni és erre kell közreműködni anyagi áldozatok és szellemi tőkék gyü-

T Á R C Z A.

A tehetség.

Irta: Zöldi Márton.

Morvai Pál színigazgató elégedetten dörzsölte a kezét, mikor Földváry Jolánt drámai hősnőnek szerződtette. Sietett is közölni örömét a rendezővel, az öreg Balázsival.

— Láttad, Móricz? — kérdezte.

— Láttam.

— Mit szólsz hozzá?

Az öreg rendező, valamikor híres bonviván-színész, egykedvűen tekintett maga elé.

— Szép leány...

— Hódító szépség, — deklamálta az igazgató. Klasszikus szépség. Micsoda szempár. Vadakat lehet vele szelidíteni és szelideket vadítani. És a termete! Becsületemre, vénuszi termet... szinte hullámszik. Ha ez eljátsza Stuart Máriát...

— Hullámozni fog, — vetette közbe fanyar hangon a rendező — mert csupa dagály. Csak egy szerepben láttam, de a többitől szívesen lemondok.

Az igazgató kelleetlenül fészkelődött a székén.

— Az más, — mondotta — te művészi szempontból beszélsz, de nekem az üzleti szempontot is tekintenem kell. Hiába, a közönség szereti a szép női arcokat és a közönségnek igaza van. A szép asszony pozitív esztétikai gyönyör... Hátha még

izléssel öltözködik. Ennek a lánynak pedig mesés toalettjei vannak. Párisban felléphetne.

— Azt elhiszem, — bölintott az öreg rendező — ott talán még nagyobb toalett-sikere lenne...

Grimaszt vágott és kissé idegesen folytatta:

Ha a hárem számára kellene hölgyeket szállítani, azt mondanám, pompás akvizíció, de ha arról van szó, hogy Stuart Máriát játszsza, akkor azt mondom, hogy a lefejezési jelenetet az első felvonásba kell tenni... Egyébként a te dolgod. Megyek a próbára.

Az igazgató nem tartóztatta. Egyedül maradt és ismét elégedetten dűnyögött maga elé:

— Az öregnek igaza van és még sincs igaza... A szépnek sokat megbocsátanak a színpadon, a nem szépnek csak akkor, ha igazi művésznő... Itt van a Major Nelli, olyan igazi művésznő, hogy engem is megrikat, a gázi napokon is, mikor igazán közömbös vagyok minden iránt. És mégis egyre azt hallom: „milyen kár, hogy nem szép”.

Még azon a héten fellépett Földváry Jolán, a híres szépség. Az igazgató, hogy a közönség figyelmét a szépségére terelje, az „Erdő szépe” című darabban léptette fel. Rokonszenvesen fogadták. A fellépést követő napokon alig beszéltek egyébről, mint ennek a szóke, fejedelmői alakú színésznőnek igéző szépségéről.

— Ilyet még nem láttunk... Ez fölülmul mindent! — Ez volt a kritika.

Azok az urak, a kiknek idejük s hajlandóságuk van a színésznőknek udvarolni, körülrajongták mindenfajta szeretetreméltósággal. A város előkelői titkon és nyilvánosan versenyeztek a társaságáért. Nap-hosszat élvezhette az ünnepeltetés gyönyöreit.

Igen, egész nap; csak este, az előadások kezdése idején tartott némi szünetet az ünnepeltetés. A szép leány már az első napokban tapasztalta, hogy ilyenkor a figyelem másfelé terelődik, egy vézna, közönséges arcú leány felé, ki nappal mit sem számított, ki egy megyei irnokot nem tudott volna meghódítani magának... Ki híján volt mindenféle külső előnynek.

Ez a nem szép leány Major Nelli volt, a színházi kellékes leánya, ki kissé tompa hangján csodás melegséggel tudta kifejezni a legmélyebb érzést, a legviharosabb szenvedélyt. Nyugodtan, biztosan uralkodott szerepének minden apró részén. Akár hal-kan suttogva, akár érdes, kiabáló hangon beszélt, a közönség vakon hitt szavának.

A szép Jolán láthatta minden este, hogy a közönség meghatottsága mily őszinte, ha Nelli játszik. Még a taps dinamikai fokozódása is más elemi erőt fejezett ki, mint mikor neki tapsoltak.

Önkénytelenül irigység lopódzott a lelkébe. És ez az irigység nyugtalansággal, fájdalommal töltötte el. Az elkényeztetett szépségű leány nem hitte volna, hogy va-

mölesztetésével a lehető legnagyobb mértékben. Nemzet boldog csak akkor lehet, ha foglalkozni tud mindama tényezőkkel, melyek boldogulásának a létfeltételei. Vegyünk egy példát, egyet a szellemi életből és egy szellemi elvont ideál kultiválása folytán előállott eredményt: a magyar nyelvet. Tudjuk azt, hogy a magyar nyelv a latin nyelvvel, a magyar műveltség a renaissance folytán erősen háttérbe szorult. Elkövetkezett azonban egy buzgó kor, midőn nyelvünk fejlesztése és pallérozása olyan erővel intéztetett, hogy Vörösmarty már huszezer magyar szót használt műveiben. Korunkban az ipar, a kereskedelem szeretete, ezért való lelkesedés felköltése és népünknek hivatott iparossá és kereskedővé nevelésére lenne szükség. Ennek az elérésére szintén csak egy hatalmas szellemi áramlat megindítása és egy rendkívül lelkes tanítók által népszerűvé tett, mondhatni vérbe ojtott tan folytán érhető el. Népünknek európai színvonalra emelése azonnal bekövetkezendő, a mikor olyan iparos és olyan kereskedő szellem létesül közöttünk, mint odakin, a hol semmi olyan polcz nincsen, mit érdemi folytán egy egész életét műhelyben töltött iparos el nem érhetne. Meg kell ismertetni népünkkel azokat a szépségeket, melyeket az iparos kéz kellő kiművelés folytán előállítani képes, s módjává kell tenni, hogy ezen a pályán többen keressenek utat a megélhetéshez, a boldoguláshoz és emberi felséghez. A hány sugarat csak lövel fölénk a nap, annyiszor, számszerint ugyanannyiszor fontos hazánkra a szellemi életnek felélénkítése. Erkölc, nemes lelkület a munka nemesítő hatása

alatt áll elő, de ennek a munkának olyannak kell lennie, mit egy öntudatos és szellemének kellő fokán álló egyén végez.

Állami intézményeink között a tanügy bizony mondja nekünk, az a tengernyi műveletlen, tudatlan nép, hogy nagyon elhanyagolt és nagyon árnyékában áll különösen például annak a drága és ragyogó hadseregnek. Nagyon mögötte áll a protekció, családi összeköttetés s ilyeneknek. Ha azt a sok haszontalanul kidobott pénzt az állam a közoktatási ügyre fordítaná, bizony bizony mondhatjuk magunknak, hogy nem lenne annyira elhagyatott a szegény nép, mert a szellem napjának éltető ereje kísérné, mint az ismeretlen helyen tévelygőt a világosság, jobb hazába.

Egyház és vagyon.

Irta: Dr. Nagy Emil orsz. képviselő.

II.

Multkori cikkemben kifejtettem volt, hogy a szellem és az anyagi lét kölcsönhatást gyakorol egymásra, következésképpen ha az anyagi lét rendezett, ez az ember szellemén is jótékonyan érezteti hatását, ha azonban az anyagi lét miserabilis, ilyen lesz a szellem is, a melyből táplálkozik. Tiszta dolog tehát, hogy az egyháznak a saját lelki hivatása szempontjából kötelessége minden alkalmat megragadni, amely előre viszi az emberiséget.

Ép azért az isteni jog megalkotván az emberi lélek transcendentális tökély felé törekvésének szent hitét, a lelki üdvösség tanát, — egyuttal mélyen belenyúlt az emberi társadalom vagyoni kérdéseibe is. A gazdagságot, az egyéni tulajdon egyeseknél való felhalmozódását tartották az első keresztények minden pogány bűn forrásának s így a helytelen vagyoneosztás ellenhatásául az evangéliumi szegénység, az egyéni tulajdon megvetése foglalta el a teret s ennek nyomán a keresztény kommunizmusra vezettek a szeretet és az egyenlőség tanai.

S hogy a kommunizmus mennyire áthatotta az emberek lelkét, azt Ananiás és Zafirának, a praktikus házaspárnak szörnyű bűnhődése mutatja, akiknek az volt a vétkük, hogy vagyonuk egy részét nem adták le a közösbbe, hanem óvatosan megtartották magánhasználatra.

Nem lehet ezélem ezuttal a keresztény kommunizmus miben létével közelebbről foglalkozni, csak reámutatok arra ismételve, hogy az emberi lélek tökéletesbülésének a kérdése már ekkor mily szorosan összefonódott a vagyon kérdéssel és az egyház tanítása egyrészt milyen mély behatást gyakorolt a vagyon kérdése s másrészt az egyház mint intézmény milyen hatalmas kézzel nyult bele a vagyoni viszonyok olyatén átalakításába, amilyenek mellett az ember materiális élete az akkori társadalmi viszonyok szerint a tökély fogalmához közelebb hozta az ember lelkét.

Amikor a népvándorlás gyökeresen új viszonyokat teremtett, az egyház vagyoni irányu működése is új korszakba lépett. Sokkal inkább szét voltak akkor zülve a társadalom egyes osztályai s az egyes emberek is egymás irányában, sem hogy akár a keresztény kommunizmusra, akár csak bármiféle demokratikus alakulatra is gondolni lehetett volna akkor. Nem az volt akkor a baj, hogy nagy volt az egyéni tulajdon, mint a puha római világban, itt ellenkezőleg a harcok közepette alig tudott megállni lábán a magántulajdon, miután az emberek kommunisztikus együttműködésre is teljességgel alkalmatlanok voltak, az anarchia, a társadalom felfordulásának a réme fenyegetett. Ebben a helyzetben az egyház mint intézmény abban találta fel a társadalmi és vagyoni alakulatokra kiható kivatását, hogy nagy vagyoni központok kialakulását és fennmaradását pártfogolta hogy ezek közül rakódják le a társadalom mozgó, ide-oda rángatott uszó része, mint ahogy a korállok a sziklára reáakodván, biztos alapot nyerne a tenyészetre.

Amint tehát az egyház a kereszténység alapítása utáni időben a kommunizmust tartotta olyannak, amely vagyoni alakulat az emberi lelket közelebb hozza Isten eszményéhez s a lelki tökélyhez, ugy viszont a középkorban ugyanezt a szempontot az egyéni tulajdon nagyfokú megerősítésében lelta fel s ezzel a viszonyok konszolidálásában nagy missziót végzett az egyház. Hogy áll a kérdés ma a jelen időben és hogy lesz a jövőben? Gyakorlati ember előtt ez a legfontosabb kérdés, s

laha szinpadí partnert ennyire irigyelni fog.

Mikor egy darabban együtt léptek föl, egész nap rosszkedvű, bártortalan volt. Megérezte, hogy az este bármit követ el, csak stafázs lesz.

A két színész nő együtt öltözködött. Nelli közömbös arcczal festette magát a tükör előtt. Mikor a ruháját összefűzték, könnyű sóhajjal mondotta:

— Már a harmadik szerepet játszom ebben az antodós ruhában. Nem csodálnám, ha megszólnának érte.

Jolán rezignáltan jegyezte meg:

— Ön játszhatik akár milyen ruhában.

— Gondolja?

— Ugy van. Az ön győzelme bizonyos.

Ah, Nelli, ha én ugy tudnék játszani, ha én bírnám azokat az eszközöket...

— És ha én olyan szép lennék, mint ön.

A szép leány elfintorította az arcát.

— Mit érek vele? Látja, nem tagadom, én irigylen önt. Vad, indulatos, kinzó irigység lep meg, ha látom, hogy ön mint uralkodik az emberek nemesebb indulatain.

Nelli pajkosan vont vállat.

— Azt hiszi talán, hogy én nem irigylen önt. Önt, a ki mindenkit hódolatra készíttet tökéletes szépségével...

Jolán eldobta a szemöldök feketitőt.

— Esküszöm, hogy ezen nincs mit irigyelni. Igen, körülzsonganak, keresik társaságot diszkréten és tolakodóan. Hallhatok annyi hazugságot, hogy megcsömörlik belé a lelkem.

— Nekem nem is hazudnak, arra sem

tartanak érdemesnek a férfiak, mondotta Nelli nem minden keserűség nélkül.

— De este! — kiáltott Jolán.

— Este? Hát igen... tapsolnak... magam is azt hiszem, hogy értem ezt a mesterséget. De azért van itt is szomorú tapasztalatom. A kik leginkább méltányolnak, nem a férfiak, hanem a nők... s a lányt, akár milyen emelkedett lélek legyen is, nem elégíti ki a nők hódolata.

— Oh, én büszke lennék reá! — mondotta Jolán olyan igaz hangon, a melyet a szinpadon sohasem hallottak tőle.

— Könnyű önnek, a ki annyi férfit látott lábai előtt, — sóhajtott Nelli a haját igazítva — de előttem csak a szinpadí partnerek térdelnek a szerző utasítása alapján...

Csöngettek... Nelli sietett a szinpadra, ő kezdte a darabot. Mihelyt a deszkákra lépett, egészen átváltozott, még az arca is más kifejezést mutatott, nemesebbet, vonzóbbat...

És Jolán látta, hogy a szinfalak mögött a színészek mind megállanak, mintha lábuk gyökeret vert volna. Ezek a cinikus alakok, kik magukon kívül nem ösmernek senkit és magukat legkevésbé, áhitattal követik Nelli minden mozdulatát. A hatás a festéken is átütődik arczukra... A második felvonásban az ügyelő könnyet törlött a szeméből.

És Nelli, mintha mindez nem érdekelné, üzleti ayugalommal megy az öltözőbe s szinte kelleetlenül tér vissza, hogy

hetedszer, nyolczadszor is megjelenjen a lámpák előtt.

A harmadik felvonásban óriási virágbokrétát nyujtanak fel a szinpadra a szép színésznőnek, ki pirulva fogadja egyik udvarlójának ezt az izlésteleniséget. Érezte, hogy neveltségessé tették a színészek előtt.

Az előadás végén az öltöztető nő behozza a remek virágbokrétát, melyen két hosszú selyem szalag függött. Nelli kíváncsian tudakolja:

— Ki küldte, édesem?

Jolán pironkodva mondja:

— Nem is tudom, de azt hiszem...

Itt a névjegye. — Felolvassa:

— Torday Károly...

Nelli ajkára harap...

— Az a fiatal mérnök... Csinos fiu.

Tudja, hogy a mult szezon végén szerelmes voltam belé?

— Udvarolt önnek? — kérdezte Jolán.

— Nekem? Ah, édesem, nekem nem udvarolnak. Ugy esténként istenitene, tapsolnak, kihínak, de aztan... Megengedi, hogy ezt a bimbót leszakítsam?

— Parancsoljon, akár az egész bokrétát...

— Ohó, az nem illet meg.

Ép akkor ért oda az öreg rendező.

Nelli kezében tartotta a bokrétát.

— Nini, — mondotta a rendező — csak nem kaptál virágot?

— Nem, Jolán kapta.

— Az más, azt értem.

Azzal hátat fordított és elment...

hogy erre felelgessünk, vessünk egy pillantást a társadalom mai vagyoni alakulataira, a gazdasági fejlődés mai irányára.

A társadalom jelene és közel jövője a nagy gépek által teremtett nagyipari fejlődés irányában halad a legpraegnansabban, ha pedig eddig alig tapasztalt élességgel állítja szembe egymással a munkaadót és a munkás proletáriátust. Ezt a szembeállítást még sokszorosan hatványozza a szociáldemokrácia. A szociáldemokrácia egyrésztől kétségen kívül törekszik a munkás gazdasági helyzetének a javítására, bér-emelésre, jobb lakás- és élelmezési viszonyokra s ezen oldalról nézve, az emberi lélek tökélyének a szempontjából az egyháznak se lehetne ellene semmi kifogása. De rövidlátóság volna azt hinni, hogy a szociáldemokráciának csak ilyen gazdasági oldala lenne, úgy a szociáldemokráciának be kellene szüntetni agitációs munkáját, amint a munkások annyi bért kapnak, hogy maguk és gyermekeik abból tisztességes jólétben megéljenek s öreg koruk is biztosítva van s amint másfelől a munkaadó már annyi bért fizet, hogy többet nem fizethet, ha csak maga nem akar társadalmi nivójában, családjá megszokott szükségleteiben teljes degradációt elszenvedni.

Szemközt nevetne a szociáldemokrata s naivnak nevezne, ha ilyet követelnék, ámbr ilyen finom kitétel nincs az ő szótárukban.

Azt felelné, hogy a szociáldemokrácia mindaddig megy előre, ameddig végképen tönkre nem teszi a bourgeoisiet s a világ kormányzását, ha kell, véres forradalom árán is, át nem veszi diadalittas győzelmes proletáriátust.

Tehát a szociáldemokráciának gazdasági oldala, vagyis a munkások jólétére irányuló irányzata mellett van politikai oldala is, amely végeredményében is a termelő eszközök közösségét célozza, belátható időben pedig gyűlöletet, irigységet, szakadást, vallástalanságot és a polgárvér kiömlését prédikálja.

Hogy a termelő eszközök közösségével hogy leszünk, megvalósul-e valaha s ha igen, hogyan, azt bajos ma megmondani. Még a különböző országok szocialistái sincsenek aziránt egymással tisztában, annál kevésbbé láthatjuk azt tisztán mi.

Ez a távoli jövő a talányok honába tartozik s így a gyakorlati embert inkább a jelen s a közeli jövő érdekli.

Ami a jelent és a közeli jövőt illeti, a szociáldemokrácia a jelenben s a közel jövőben nagyon csúnyán fest. Türelmetlensége, gyűlölködése, irigységet szítása s az ellenvéleményen levők kimélet nélküli személyes meghurcolása s vallást és erkölcsöt tipró czinizmusa nagyon visszatetsző mindazok előtt, akik az emberi nem tökéletesbülésének s az emberek egymás iránti szeretetének ideálját hordozzák lelkükben s akiknek a családért való küzdés s ennek nyomán a takarékoság, a gyermekek gondos felnevelése s a család tulajdonát képező édes otthon, kert és föld szeretete emberi lényéhez eltéphetetlen erővel hozzáfert.

Hogy mi legyen az egyház álláspontja ebben a mai viszonyjogi és erkölcsi irányzatban, erre legközelebbi cikkemben fogok rátérni.

Az új kivándorlási panama.

A kivándorlóknak Fiuméből való szállítására új magyar hajózási vállalat van készülében több millió részvénytökével. Az új vállalatban az Adria m. kir. tengerhajózási társaságon kívül részt vesznek a kivándorlási üzlettel foglalkozó nagyobb német hajózási társaságok és a Cunard Line mely eddig is lebonyolította a fiemei kivándorlási hajójáratokat. A magyar kormány szívesen fogadta az új hajózási társaság alapításának tervét, mert reméli, hogy így végleg meg fog szünni a kivándorlók szállításáért folyó marakodás, melynek eredménye a kivándorlók számának

ijesztő mértékű emelkedése. Az érdekelt német vállalatok, az Adria és a belügyministerium teljesen megegyeztek már az új társaság alapítására vonatkozó összes részleteket illetőleg. Egyelőre érdekelt részről még ezáfolják ezt a tényállást, de okunk van feltenni, hogy a tervezett vállalat létrejötte biztosítva van és hogy a formális megalakulás a jövő év elején minden valószínűség szerint meg fog történni.

Igy szól a híradás, melynek lényege az, hogy a kivándorlás fokozására egy új nagy hajótársaság alakul, hogy megkönnyítse Magyarország munkás népének az Amerikába való kivándorlást. Elénken emlékezünk arra az időre, amikor kigyót-békát kiáltottak Tiszta István gróf akkori miniszterelnök fejére, midőn megkötötte a Cunard Line társasággal a kivándorlók kizárólagos szállítására vonatkozó szerződést, amely egyrészt kedvezett ugyan a kivándorlóknak, másrészt azonban a legridegebb üzlet szempontjából intézte el a magyarságnak ezt a veszedelmesen aktuális problémáját. Ennek a törvénynek meg is volt a maga végzetes hatása, mert 3 év alatt, mióta ez a törvény életben van, megháromszorozódott a kivándorlók száma. Nyakra-főre hangzik a panasz elsősorban gazdák és nagybirtokosok gyűlésein hogy nincs elegendő munkás, mert a Cunard Line hajói vizik el tőlünk kéthetenként a munkabíró férfiak javát. A munkáshiányt, a munkásmizériákat sokan eléggé elvakultan tisztán a szociáldemokrata agitációnak és a sztrájkok által előidéztet kedvezőtlen gazdasági helyzetnek tudják be, holott az igazság az, hogy a munkáshiányt egyedül a kivándorlás okozza. Háborunál, dögvész-nél végzetesebb csapás hazánkra nézve a kivándorlás! Illetékes helyen szónokolnak eleget ellene és felmerülnek a leghetlethebb tervek a kivándorlás korlátozására. Felmerülnek erőszakos, sőt embertelen tervek is, amelyek épenséggel nem méltók egy kulturállamhoz. A kétségbeesett torontálmegyei gazdák már azzal fenyegetőztek, hogy kínai kulikat hoznak a hiányzó magyar munkások helyett.

És mikor ilyen nagy bajokkal állunk szemben, melyeket a kivándorlás okozott, valóban érthetetlen előttünk, hogy illetékes helyen egy új kivándorlási hajótársaság létesítésén fáradoznak. Mindent, csak ezt nem vártuk! Nem is hiszszük el mindaddig, míg hivatalosan meg nem erősítik.

Nemzetellenes vétekek tartanók, ha a meglévő államilag támogatott kivándorlási hajótársaságon kívül még egy ilyent létesítenének, hogy a kivándorlási lázat még jobban fokozzák. Valószínű, sőt bizonyos, hogy a kivándorlási vállalkozásokból az államnak és egyeseknek nagy hasznai vannak, de átkozott ez a pénz és átkozott ez a haszon. Mert a magyar nép vére árán szerzik. Abból az új kivándorlási hajótársaságból nem lehet semmi!

Krónika.

Czimkórság.

Az még semmi, ha a nagy ur előszobájában azon töpreng amolyan muzsik-féle, hogy milyen megszólítással kezdje mondókáját, mert legfeljebb bemondja, hogy kezét lábát csókolom. Ez hatni fog, az bizonyos és legalább egyelőre még nem repül ki az inas kölesönözte kézi szárnyakon. De az már rettenetesen nevetséges, mikor az érettebb osztály keresve keresi és vigyáz arra, hogy mennél hizelgőbb legyen a czim és az üdvözlés. Ma már csakugyan nem tudja az ember társadalmi félszűzesség bilincseibe verve, hogy ki a méltóságos ur czimre, ki a nagyságosra stb. érdemes, mert azt látja, hogy bár az egyiket hivatalosan nem illeti meg a titulus, a másik hivatalos előkelőségénél jobban megérdemli, vagy esetleg egyik se érdemli meg. Az életben csak nagyon kevés ember tudja elbujtatni, hogy kicsoda. Csak nagyon kevés ember bír többnek látszani, mint a mi; mert még a valódi nagyság is a piszkos irigység disztelenítő akciójának van ki-

téve, hát akkor micsoda ferde hihedelem lenne az, hogy egy-egy Fridolinul kikent kifest legényke vagy irnok, vagy üres fejű magas állású tisztviselő avagy arisztokrata származású valaki hymnus elejére való czimmel tündököljön a társadalomban, abban az édes társadalomban! Ne áltassák egymást! Ne kérjék a nagyságos czimet! Ne csufítsák el az erdélyi fejedelmek erényét, ne káromolják őt. Különös öröme méhében kellett megfogamzani azoknak a sokféle czimeknek és különös embernek lehet öröme a szülőtt. Valjon ki lett boldogabbá immár azzal, hogy a boritékon oda tették neki, ha többet nem: „urnak.“ Szomorú uraság, mely ebből táplálkozik, szomorú megtiszteltetés az, hogy senki se tudhatja valjon csufnévül bigygyesztetté-e neve mellé a fényesebb czimet vagy érdemessége szerint, soha, de soha; mert a ki tudja, hogy nem érdemli meg, az önére-tesen úgy is kitér az ünnepeltetés elől, a ki tudja, hogy megérdemli, az meg szánakozik, mert hisz valami svihák épen olyan czimmel titulálódik! No meg azután a mostani hangsúlyozottan, kiemelve kirdetett demokratikus világban nagy következtelenség czimosztogatásokkal életben tartani az ellentétes nézeteket. Minden bizonynyal legjobb lenne, ha a különféle czimeket eltörölné az emberiség, mert a mint ez megtörténik, mindenkinek meg lehet mondani azt a megkülönböztető nevet, a mi őt megilleti és példának okáért nem lesz becsületsértés, ha a kvalifikációnak megfelelőleg azt mondják valakinek, hogy „gazember!“

Hirek.

A kormány és az árvák. A belügyminister f. hó 21-én kelt leiratában a lévai Stefánia árvaházat fentartó Lévai Nőegylet vezetőségének kezéhez az árvák javára 2000 korona államsegélyt utalványozott ki. Az államsegély iránti kérelmet még julius hóban terjesztette fel az egyesület titkára Faragó Sámuel. A lévai nőegylet jelenlegi titkára minden alkalmat megragadott már eddig is a czélből, hogy dédelgetett árváinak száználmas sorsán enyhíthessen és Faragó Sámuel érdemei kizárólag mind ama rendezett viszonyok, melyek között a lévai árvaház gyermekei vannak.

Aranylakodalom. Nagy családi és baráti körben ünnepelték aranylakodalmaikat f. hó 20-án Disznós-pusztán Feldmann Mihály és neje sz. Rosenschein Pepi.

A besztercebányai kereskedelmi és iparkamara f. hó 30-án délután 4 órakor saját székházában közös ülést tart.

Gyászhir. Gólián Jolán folyó hó 21-én élete 46-ik évében hosszas szenvedés után Léván elhunyt. Nyugadjék békében!

Az utolsó esküdtszéki tárgyalások. November 20-án Radosas Pál felett itélkezett a bíróság és miután az esküdtek gondatlanságból elkövetett emberölésben mondották ki bűnösnek, 1 és fél évi fogházbüntetésre, azonkívül az elhunyt Letavai István besztercebányi lakos sértett özvegyének javára fizetendő 600 korona kártérítésre ítéltetett el. — November 21-én Monez János nagykálnai lakos ellen, kit szándékos emberölés kísérletével vádolt meg a kir. ügyészség, a vádat igazolva nem látván az esküdtszék, Persay Ferenc védőbeszéde után a bíróság az eljárást megszüntette. — November hó 22-én Kortsák József bűnügye került szőnyegre. A vádlott féltékenységből szeretőjét agyonlőtte, a miért az ügyészség szándékos emberölés vádjában mondotta ki bűnösnek s mint ilyen felett az esküdtszék hasonló verdiktet hozott. A védőbeszédet Demény Gyula mondotta. A bíróság a vádlottat hét évi fogházbüntetéssel sújtotta. Az ítélet jogerős. November 24-én Toma Ferenc halált okozó súlyos testi sértésért 1½ évet kapott. A védője Dr. Pollák József volt. November hó 26-án kezdődött Szluzsny János garamkelecsényi lakos bűnügyének tárgyalása. Szándékos emberölés és ennek kísér-

letében is mondatott ki bűnösnek. A bíróság 12 évre ítélte el. Vádlottat Dr. Weisz Zsigmond képviselte. Sértett képviselője Dr. Török Mór irodavezetője: Kutsera Béla ügyvédjelölt volt.

Előléptetések. Benkovics János aranyosmaróti adóhivatali pénztárnokot I. osztályu adóhivatali pénztárnokká; Pintig József adóhivatali ellenőrt szintén I. osztályu adóhivatali ellenőré nevezte ki a pénzügyminister.

Afrikai emlékek. Kittenberger Kálmán lévai születésű afrikai utazó rövid itthoni tartózkodás után ismét visszamegy Afrikába. Ez alkalommal különféle afrikai állatok koponyáit, szarvait, miket ő ejtett zsákmányul és preparált, áruba bocsájtja. Az érdeklődők a lévai várépületben megtekinthetik a ritka példányokat és olesó áron hozzájuthatnak.

Javitó érettségi vizsgálatok. A pozsonyi tankerülethez tartozó gimnáziumok részére a pótló és javító érettségi vizsgálatok folyó évi december hóban fognak a pozsonyi kir. kath. főgimnáziumban megtartatni. Az írásbeliek 12., 13. és 14-én, a szóbeliek 15-én.

Pórus járt rendőr. Lévan történt, hogy egyik városi rendőr be akarta kísélni Tóvisek András suhancot, a ki egy eselédlyant bántalmazott az utczán. Tóvisek András azonban a városház előtt a kardotrántó rendőrnek karját úgy megesavartintotta, hogy a rendőr keze kifeszamodott.

Milyen telünk lesz? Az időjárást találgatók kedves témája ilyenkor már az első jégvirág, meg az első havas felhő jelentkezésekor, hogy milyen lesz a tél? — Egyik olvasónk kérdést intézett hozzánk e tárgyban, mi azonban teljes felvilágosítást nem adhatunk. Hogy a kérdés válasz nélkül ne maradjon még sem, azt feleljük a kérdésre, hogy mi is kérdezzünk: t. i. hol szándékozik telelni?

Uj csillag. Mult vasárnap egy fiatal német csillagvizsgáló egy új csillagot fedezett fel, mely az eddig hozzánk legközelebb volónak ismert Marsnál felényivel

még közelebb van a földhöz. Most a művelt világ valamennyi csillagvizsgálója feszült figyelemmel vizsgálja az égboltozat ragyogó kisebb-nagyobb csillagait, hogy újabb felfedezésekkel közelebb hozzák azokat földünkhöz. E tekintetben nekünk laikusoknak még jobb dolgunk van, mert mi a csillagokat csak aszerint vizsgáljuk, amint 1, 2, 3 vagy 4 csillagos Esterházy-cognacot óhajtunk inni, sőt különös, épen megfordítva, nem mi hozzuk a csillagokat, hanem a csillagok hoznak minket közelebb a földhöz, minél komolyabb tanulmány tárgyává teszszük azokat.

Községi tanítók drágasági pótléka. Csekély összeget kértek a községi tanítók, mint drágasági pótlékot. Mindenki azt hiszi, aki ezt olvassa vagy hallja, hogy egyszerűen — mint mindig — elutasították őket. Dehogy! A beadott kérvényt — egyszerűen — tudomásul... sem vették.

Hűtlen cseléd. Zaeska Julianna eseléd-leány szolgálatadójának: Weisz Bernát pékiparos lévai lakosnak szekrényéből egy aranyfülbevalót vitt el. A fülbevalóval szülei házában felékesítette magát és úgy fészelt egy gényi lakodalmon. Julis azonban megjárta, mert valaki besugta volt aszszonyának a feltűnő eleganciáját és így ennek feljelentése folytán a rendőrség elé került az ügye.

Mikor hagyjunk fel a hirdetéssel? Egy angol lap erre a kérdésre a következő feleleteket adja: 1., ha a népesség megszünt szaporodni, ha nincs kilátás már olyan nemzedék eljövételére, mely rólunk még nem hallott; 2., ha már minden egyes vevőnket föltétlenül meggyőzük arról, hogy a mi árunk jobb és olesőbb, mint akárki másé; 3., ha azt vennők észre, hogy azok az emberek, a kik nem hirdetnek, tulszárnyalják versenytársaikat; 4., ha elfeledkezünk már a legolesőbb és legtapasztaltabb üzletemberek tanácsáról; 5., ha minden embernek az volna a megrögzött szokása, hogy mindig egy és ugyanazon helyen vásárol; 6., ha új versenytársak nem születnek már; 7., ha a régi versenytársak ugyanakkor kihaltak.

Czégtáblák magyar felirattal. Nyit-ravármegye felirt a képviselőházhoz a magyar nyelvű czégtáblák kötelező használata érdekében, mely feliratot hason szeltemben leendő pártolás és felterjesztés végett az összes törvényhatóságoknak megküldötte.

Rab és tanító. Egy szabolcsmegyei tanító kiszámította, hogy minden egyes fe-gyenez havonta átlag 84 koronába kerül az államnak. Ez szép bizonyítéka az állam humanizmusának, de sajnos, ahol fény van, ott árnyék is van. Ugyanaz a statisztikus tanító ugyanis megállapította azt is, hogy nálunk egy-egy tanítónak átlagos havi fizetése csak 66 kor. Néptanítóknak tehát sokkal rosszabb dolguk van, mint a fe-gyenczeknek. Ezt a szegyenletes állapotot megszüntetni hazafias kötelessége volna a tanügyi kormányának.

Szerkesztői üzenetek.

Aranyvirág. A szép és jóart való lelkesedés csak tehetség tényleges létében nyilatkozzék vers-írásban, különben inkább olvasson költeményeket.

Régi olvasó. A reklamált számokat póstára adjuk Szivélyes üdvözet!

„Meredező várfalak”. Csak hagy meredezzenek. A költeményt lehetetlen közölni.

Nyilt-tér.

(E rovat alatt közöltékért a felelősséget nem vállalja el a szerkesztő.)

Bucsu szó.

Aranyosmarótról eltávozván, mindazon barátainnak, kiktől személyesen el nem bucsuzhattam, ez uton mondom szivélyes Isten hozzádot és kérem őket, tartsanak meg továbbra is jóemlékükben.

Aranyosmarót, 1906. november 26.

PETŐ PÁL

Spötle-féle csemege-sajtok

eredeti gyári áron kaphatók
Özv. Grugyinszky Kelemenné vendéglőjében.

Fenyőmadár

(Wacholder Vögel) friss fogásu darabonként 25 fillérjével, — **fo-goly** darabonként 70 fillérjével bármily mennyiségben állandóan kapható **Anderle Kálmán** fűszer és csemegeüzletében, Garamszentkeresztben.

Őszi és téli ujdonságok

a legdivatosabb női konfektio-
kalap- és egyéb női és férfi divat-
cikkekben kaphatók

WEISZ EDE

divat- és cipőkereskedésében
ARANYOSMARÓT
(Takarékpénztári palota.)

Hirdetések

jutányosan vétetnek fel a kiadóhivatalban.

Dóczy nyomda Aranyosmarót.

A legelőkelőbb orvostanárok ál-
tal ajánlott és a kiállításokon
aranyérmekkel és díszoklevelek-
kel kitüntetett

ESTERHÁZY-COGNAC

mely
a közönség kedvencz itala
mindenütt kapható.

Központi iroda:

Gr. Esterházy Géza-féle
cognacgyár

BUDAPEST,

V. ker., Nádor-utca 16. sz.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen
nincs jobb a

RETHY-féle

pemetefű
czukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és
határozottan **RETHY-félét** kérjünk,
mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak R e t h y-félét fogadjunk el